

Andersson Elffers Felix

Toelichting effectiviteitsonderzoek
subsidies sociaal domein

Presentatie eindrapportage

Groningen, 14 december 2016

Agenda 14 december

1. Het waarom van een MKBA
2. Effectiviteitsonderzoek subsidies sociaal domein en belangrijkste inzichten
3. Vervolgstappen en gelegenheid voor vragen

Graag nemen we u vandaag mee in het effectiviteitsonderzoek subsidies sociaal domein

- Recentelijk heeft u het rapport '*effectiviteit subsidies sociaal domein*' ontvangen.
- Het effectiviteitsonderzoek is gebaseerd op de methode van een maatschappelijke kosten-baten analyse.
- Dit onderzoek is uitgevoerd door een gezamenlijk projectteam (het 'gilde') van medewerkers van de gemeente en adviseurs van Andersson Elffers Felix (AEF) .
- De betreffende medewerkers zijn getraind in de uitvoering van een dergelijke effectenanalyse en het uitvoeren van 'effectensessies', ook voor de toekomst.
- Tijdens deze informele sessie geeft AEF samen met betrokken medewerkers (vanuit het 'gilde') een presentatie over de kern van de rapportage.
- Tijdens de presentatie en na afloop is er gelegenheid voor vragen.

1. Het waarom van een MKBA

De gemeente heeft geïnvesteerd in de MKBA methodiek

- Gemeente Groningen en specifiek de Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) hebben afgelopen jaar geïnvesteerd in de methodiek van maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA's).
- Samen met bureau LPBL heeft Onderzoek en Statistiek een MKBA uitgevoerd rondom een van de WIJ-teams. Hier voor is gebruik gemaakt van een landelijk rekenmodel dat is aangepast voor de Groningse context. Deze aanpak is recent toegelicht aan de Raad.
- Binnen DMO is de effectiviteit van alle subsidies in het sociaal domein onderzocht. Dit onderzoek was gericht op het onderling vergelijkbaar maken van subsidie-effecten.
- Dit onderzoek betrof een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve analyses over *clusters* van subsidies op basis van externe literatuur, gebaseerd op de MKBA methodiek. Dit onderzoek had daarmee het karakter van een effectiviteitsanalyse.
- De methode van effectiviteitsanalyses – en het doen van effectensessies als belangrijk onderdeel van dit proces – is geborgd binnen de gemeente en in te toekomst vaker toe te passen.

Een MKBA brengt op systematische wijze maatschappelijke kosten en baten in beeld

- Een MKBA brengt op systematische wijze alle maatschappelijke kosten en baten van een subsidie of andere interventie onder de noemer van **maatschappelijk rendement**.
- Dit wordt gedaan door te vergelijken met de situatie waarin de subsidie of het project niet zou zijn gegeven of uitgevoerd.
- De inzichten worden zo veel mogelijk vertaald naar 'harde' baten en lasten uitgedrukt in euro's.
 - Dit betreft dus ook het kwantificeren van effecten als overlast, kwaliteit van leven of je veilig voelen!
- Als de totale baten uiteindelijk groter zijn dan de totale kosten, dan zorgt het project voor een toename van de maatschappelijke welvaart.

Een MKBA geeft inzicht in maatschappelijke effecten en maakt deze vergelijkbaar

- Een MKBA geeft inzicht in effecten en kan een basis zijn voor beleid.
 - Dwingt tot objectiveren en transparantie
 - Zo inhoudelijk mogelijk vergelijken van alternatieven
 - Beter inzicht in nut en noodzaak, voor of na een project
- Een MKBA helpt bij het maken van afwegingen over nieuwe subsidies of projecten, bijsturen tussentijds en het evalueren achteraf.
 - Bepalen of een project “nodig” of “zinnig” is
 - Variant kiezen van een project
 - Rangschikken projectvoorstellen
 - Overzicht in begrotingsdiscussies

MKBA's zijn input voor het maken van afwegingen

- MKBA's komen oorspronkelijk uit de ruimtelijke ordening en infrastructuur. Tegenwoordig wordt de methodiek steeds vaker toegepast binnen het sociaal domein. Dat betekent dat de methodiek – en dus ook de hardheid – nog in ontwikkeling is.
- Het is daarom uitermate belangrijk dat MKBA's gedegen worden uitgevoerd en dat aan de uitkomsten niet direct consequenties worden verbonden of selectieve conclusies uit worden getrokken.
- Een MKBA biedt inzichten, op basis waarvan afwegingen en (politieke) keuzen kunnen worden gemaakt. Daarnaast moeten nog steeds afwegingen worden gemaakt over waar kosten en baten terecht (moeten) komen of wat niet-gekwantificeerde kosten en baten waard zijn.

2. Effectiviteitsonderzoek subsidies sociaal domein en belangrijkste inzichten

Afgelopen jaar heeft AEF samen met het 'gilde' een effectiviteitsonderzoek uitgevoerd voor (clusters van) subsidies in het sociaal domein

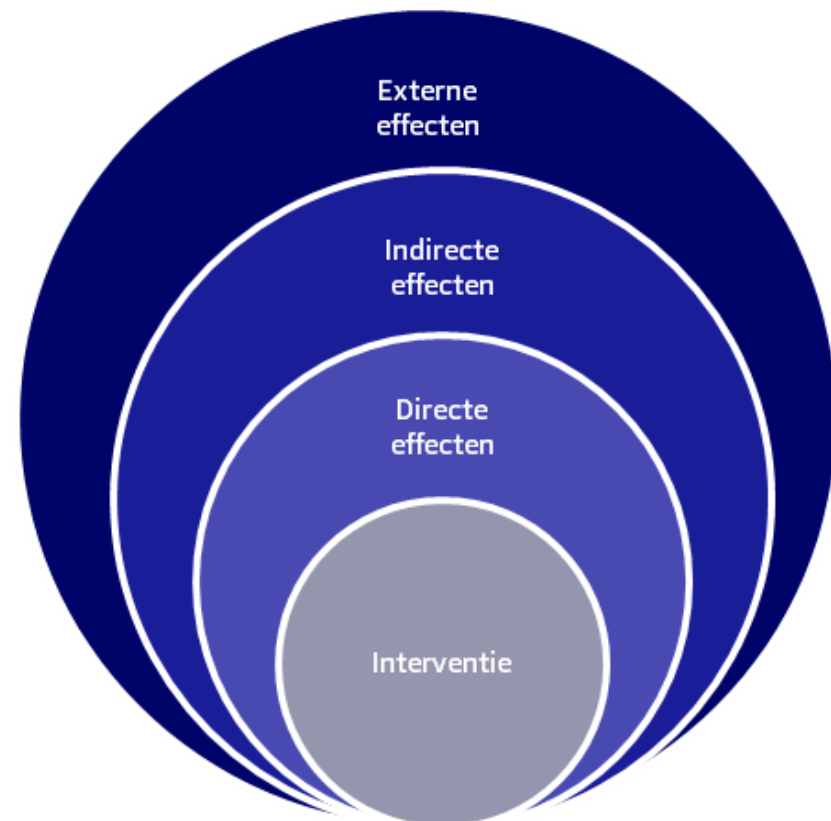
- De gemeente Groningen beoogde meer inzicht te verkrijgen in de maatschappelijke effecten van subsidies binnen het sociaal domein. Hiervoor is een effectiviteitsonderzoek uitgevoerd.
- De analyse heeft zich gericht op clusters van subsidies en aanverwante budgetten die verstrekt worden door de Directie Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO):
 - onderwijskansen
 - sociale samenhang en leefbaarheid
 - accommodaties
 - integratie en emancipatie
 - activiteiten voor kinderen en jeugd
 - sport ondersteuning
 - sportdeelname en sportieve infrastructuur
 - cultuur
 - armoede
- Door de analyse van clusters van subsidies op basis van externe literatuur had het onderzoek het karakter van een **effectiviteitsanalyse**. Dit betekent dat er geen volledige MKBA is uitgevoerd voor de (individuele) subsidies maar dat er per cluster conclusies zijn getrokken rondom de effectiviteit.

Op basis van effectensessies en literatuur is per cluster een kwalitatieve en kwantitatieve analyse gemaakt

De rapportage geeft een overzicht van de maatschappelijke kosten en baten van de genoemde clusters van subsidies en aanverwante budgetten.

De analyse per subsidiecluster bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Kenmerken
2. Effectenkaart
3. Kwalitatieve analyse
 - Interventies binnen het cluster
 - Legitimiteit van het cluster
 - Effectiviteit en efficiëntie van het cluster
 - Alternatieven en verbetermogelijkheden
 - Aandachtspunten bij individuele subsidies
4. Kwantitatieve analyse
 - Overzicht kosten
 - Directe effecten
 - Indirecte effecten
 - Externe effecten
5. Specifieke aanbevelingen per cluster

Op basis van de analyse per cluster zijn aanbevelingen geformuleerd om de effectiviteit van de subsidies te vergroten

Cluster	Aanbevelingen
1: Onderwijskansen	<ul style="list-style-type: none">▪ Onderzoek een integrale opdracht richting (venster)scholen▪ Vergroot het zicht op de termijnen van subsidies vooraf en verlicht administratieve druk
2: Sociale samenhang	<ul style="list-style-type: none">▪ Bewaak de rol in het voorliggend veld gezien de doelstellingen van de gemeente▪ Leg sterker de verbinding met de WIJ-teams
3: Accommodaties	<ul style="list-style-type: none">▪ Breng de complementariteit tussen de accommodaties en de WIJ-teamlocaties (geografisch en qua doelstellingen) in kaart
4: Emancipatie en integratie	<ul style="list-style-type: none">▪ Stem de activiteiten op het gebied van integratie en emancipatie af met armoede en sociale samenhang
5: Jeugd	<ul style="list-style-type: none">▪ Er kan meer samenwerking worden gerealiseerd met onderwijskansen, sport en armoede
6: Sport	<ul style="list-style-type: none">▪ Verbreed de maatschappelijke opdracht richting (vroeg)signalering en preventie.▪ Versterk de relatie met de WIJ-teams
7: Cultuur	<ul style="list-style-type: none">▪ Behoud de methodiek van de cultuurnota▪ Kijk goed waar activiteiten elkaar kunnen versterken
8: Armoede	<ul style="list-style-type: none">▪ Definiëring van de doelgroep en beoogd effect kan scherper. (Hiervoor loopt nu een apart traject).

De effectiviteit van de (clusters) van subsidies kan vooral vergroot worden door de manier van werken

- Uit het onderzoek komen geen clusters van subsidies naar voren die (als geheel) weinig effectief zijn. Het onderzoek biedt dan ook geen aanleiding tot het stopzetten van (alle) subsidies binnen een bepaald cluster. Het beeld is dat de **effectiviteit van subsidies vooral vergroot kan worden door de manier van werken.**
- Het belangrijkste dat DMO uit de analyse kan leren, is dat de subsidies in het sociaal domein (nog) sterker kunnen worden ingezet om in samenhang effecten van andere interventies in het sociaal domein te versterken, om bij te dragen aan de transformatie.
- Door vooraf scherper de beoogde maatschappelijke effecten te definiëren, kan achteraf beter worden gemonitord wat en hoe de subsidies bijdragen aan de realisatie van deze maatschappelijke beleidsdoelstellingen.
- Bij het (opnieuw) verstrekken van subsidies wordt nu (te) weinig gestructureerd het gesprek gevoerd met de uitvoerende partij over het beoogde maatschappelijke effect en wanneer dit is bereikt. Door hier meer methodisch op te reflecteren kan bewuster worden gekozen of subsidies wel of niet opnieuw worden verstrekt.

Uit de analyses komen de volgende algemene aanbevelingen naar voren om de effectiviteit van subsidies te vergroten

1. **Monitoring van effect:** Het beoogde maatschappelijke effect van een subsidie dient scherper geformuleerd te worden, zodat daar scherper op gemonitord kan worden.
2. **Programma's van eisen:** De programma van eisen (pve)-systematiek dient meer geüniformeerd te worden, zodat de pve's meer dienen als instrument in het sturen op maatschappelijk effect.
3. **Subsidiecycle:** De verantwoordingscyclus loopt nu parallel aan het opstellen van nieuwe pve's en zou meer vooraf aan de nieuwe pve's moeten gaan, waardoor er eerder bijgestuurd kan worden.
4. **Verantwoording:** De in de verantwoording gevraagde informatie dient meer gebaseerd te worden op maatschappelijk effect, bijvoorbeeld door dit te baseren op de resultaten van een effectensessie en/of MKBA.
5. **Relatie gebiedsgericht werken:** Er zou een expliciete relatie moeten worden gelegd tussen de gebiedsgerichte werkwijze en opgaven vanuit de gebiedsanalyses – en de pve's.
6. **Kennis binnen de WIJ-teams:** De kennis over waar de WIJ-teams en de subsidies elkaars inzet kunnen versterken, dient vergroot te worden om daar gericht op in te zetten
7. **Verschillende subsidies naar één instelling:** Sommige instellingen hebben nu te maken met verschillende subsidiestromen, die meer gestroomlijnd kunnen worden – mogelijk in één brede, maatschappelijke opdracht.
8. **Betrokkenheid inwoners:** In de subsidieverstrekking kunnen bewoners een rol spelen, door hen mee te laten denken over maatschappelijk effect, nieuwe ideeën tussentijds en verantwoording achteraf.

3. Vervolgstappen en ruimte voor vragen

Het onderzoek biedt aanleiding voor verschillende vervolgstappen

- Het onderzoek heeft geleid tot inzichten die helpen om de maatschappelijke effectiviteit van subsidies in het sociaal domein te vergroten. Op basis van de aanbevelingen zijn binnen DMO al verschillende stappen genomen om de effectiviteit te vergroten.
- Daarbij kunnen DMO en de gemeente verder aan de slag met de ontwikkelde methodiek van effectiviteitsanalyses. Ook is het projectteam getraind in het begeleiden van effectensessies. Deze methodiek is vastgelegd in een handleiding.
- Hiermee is een basis gelegd om dergelijke effectiviteitsonderzoeken en werksessies in de toekomst vaker binnen de gemeente en/of samen met (keten)partners uit te voeren, ook in de fase voordat een subsidie wordt verstrekt en/of bij andere interventies.
- De uitkomsten van deze analyse wordt gebruikt als input om de taakstelling op subsidies in te vullen, die in de meerjarenbegroting is opgenomen. Op deze manier willen we de voorgenomen bezuiniging zoveel mogelijk realiseren zonder in te leveren op de effecten en op basis van inhoudelijke argumenten die voortkomen uit effectensessies.
- **Zijn er vragen of suggesties ten aanzien van de vervolgstappen?**